

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Ylitarkastaja Heikki Partanen
heikki.partanen@om.fi puh. 029 5666 737

28.8.2017'

Dnro 2182/03/2017

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

sähköpostinne 29.6.2017, VM083:00/2017

Arvio luonnoksesta hallituksen esitykseksi osinkojen lähdeverotuksen muuttamiseksi

Seuraavassa tietosuojavaltuutetun toimiston esittelijän arvio lakiehdotuksesta EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) näkökulmasta noudattaen soveltuvin osin asetuksen 35 artiklassa tarkoitettuja vaikutusarviointisäännöksiä, vaikka esitettyyn henkilötietojen käsittelyyn ei liittyisikään 35.1 artiklassa tarkoitettua korkeaa riskiä luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille.

1. Sääntelyn ja sen veloitteiden kohteena olevat osapuolet tai tahot

Nykytilakuvauksen mukaan suomalaisten sijoittajien omistamat suomalaisen liikkeellelaskijan liikkeeseen laskemat osakkeet saadaan kirjata ainoastaan sijoittajan omalla nimellä olevalle suomalaisessa arvo-paperikeskusjärjestelmässä olevalle arvo-osuustilille. Tässä tarkoitettaneen sijoittajalla niin oikeushenkilöitä kuin luonnollisia henkilöitä. Sääntelyn kohteena näyttää olevan ulkomaiset sijoittajat, joille ns. hallintarekisteröinti on sallittua, mutta ilmeisesti myös suomalaiset sijoittajat, jotka edellä mainitusta huolimatta ovat hallintarekisteröineet omistamiaan suomalaisten yhtiöiden osakkeita. Osingon saajan lisäksi muita sääntelyn kohteina olevia osapuolia ovat osingon maksaja, tilinhoitaja ja säilyttäjä.

2. Kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista ja käsittelyn tarkoituksista

Ehdotukseen pääsisältö näyttäisi olevan se, että osingon maksajalle ja säilyttäjälle asetetaan ennakonpidätysvelvollisuus sen mukaan, onko heillä osingon saajan yksilöintitietoja ja tietoa hänen osoitteestaan verotuksellisessa asuinvaltiossa. Jos maksajalla ei ole näitä tietoja, veloitetaan maksajaa toimittamaan 50 prosentin suuruinen ennakonpidätys. Jos säilyttäjä on selvittänyt maksunsaajan olevan rajoitetusti verovelvollinen, mutta ei ole toimittanut em. tietoja osingonmaksajalle on osingosta perittävä 35 prosentin lähdevero. Tämä merkitsee maksajalle ja säilyttäjälle määrättyä henkilötietoihin kohdistuvaa selontovellisuutta, jonka viime kätisenä tietolähteenä näyttäisi olevan sijoittajaa lähinnä oleva säilyttäjä rahanpesua koskevien tunnistamisvaatimusten perusteella.

Postiosoite
PL 800
00521 Helsinki

Käyntiosoite
Ratapihankatu 9 Helsinki
6. krs

Puhelin
029 566 6700

Sähköposti
tietosuoja@om.fi

Kotisivut
<http://www.tietosuoja.fi>

Ehdotuksen tavoitteena on se, että Verohallinto saisi tiedon käytännössä kaikista osingon saajista kiristämällä osingon maksajan selonottovelvollisuutta ja säilyttäjän velvollisuutta antaa vastaavat tiedot jopa siten, että ns. rekisteröity säilyttäjä olisi vastuussa laiminlyöntinsä johdosta perimättä jääneestä verosta. Lisäksi todetaan, että jos Suomessa yleisesti verovelvollinen osingon saaja ei salli tietojensa toimittamista maksajalle, osingosta on myös toimitettava 50 prosentin suuruisen ennakonpidätys.

3. Arvio käsittely toimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta

Ehdotettu tiedonhankinta näyttäisi kohdistuvan Suomessa yleisesti ja erityisesti verovelvollisiin henkilöihin, joiden verotuksen täytäntöönpanosta vastaa lakisääteisen tehtävänsä mukaan Verohallinto. Ulkomaalaisten osalta olisi kyse sen varmistamisesta, että heihin voidaan soveltaa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjä valtioiden välisiä sopimuksia, mikä ilmeisesti myös kuuluu Verohallinnon tehtäviin. Tästä syystä tietoja Suomessa verovelvollisen tai täällä lähdeverottavan henkilön veronalaisista tuloista voidaan pitää tarpeellisina verotuksen täytäntöön panemiseksi ja sen valvomiseksi.

Tässä ehdotuksessa tietoja ei pyydetä verovelvolliselta itseltään vaan hänen sopimuskumppaneiltaan (säilyttäjä) tai omistuksen kohteelta (yhtiö, jonka osakkeita omistaa). Säilyttäjä, johon sovelletaan rahanpesulain vaatimuksia asiakkaan tunnistamisesta, on kerännyt asiakastietoja kyseisen asiakassuhteen hoitamiseksi. Mikäli katsotaan, ettei osingon maksuun liity vielä epäilyä siitä, että kyseessä olisi rahanpesusta, ei tietojen antamista voida perustella rahanpesulainsäädännöstä johtuvilla velvoitteilla.

Sopimusjärjestelyä mitä ehdotetaan 10 b §:n 2 momentissa ei voida myöskään pitää sellaisenaan tietosuoja-asetuksen 6. 1 b) artiklassa tarkoitettuna sopimuksena, koska tiedonkohteena oleva asiakas ei ole siinä osallisena. Näin ollen laissa edellytettyä sopimusjärjestelyä voidaan pitää jäsenvaltion lainsäädännön velvoittavana poikkeamisena säilyttäjän/maksajan asiakas/osakastietojen käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta.

Tietosuoja-asetuksen 5.1 b) tarkoitetusta käyttötarkoitussidonnaisuudesta voidaan poiketa tietosuoja-asetuksen 6.4 artiklan perusteilla kansallisella lainsäädännöllä. Säännöksen mukaan lainsäädännön on oltava demokraattisessa yhteiskunnan välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Edellä mainitun artiklan 1 kohdan e) alakohdassa on mainittu jäsenvaltion julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet erityisesti unionin tai jäsenvaltion tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu mukaan lukien rahan, talousarvion ja verotukseen liittyvät seikat. Oikeasuhteisuuden arvioimiseksi tulisi täsmentää mikä tässä on julkinen etu ja siihen liittyvät tärkeät tavoitteet. Tulisiko sitä arvioida nyt saamatta jääneiden verotulojen määrän perusteella vai verotuksen yhdenvertaisuusvaatimuksilla vai seurauksena siitä, että sijoittaja on sisämarkkinoilla valinnut säi-

lyttäjän, joka on mahdollistanut hallintarekisteröinnin. Tämän jälkeen voidaan arvioida sitä, onko kyse oikeasuhteinen toimenpide näiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

4. Arvio rekisteröityjen oikeuksista ja vapauksista, joihin ehdotetuilla käsittelysäännöksillä on vaikutusta

Tietosuoja-asetuksessa on kyse EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa tarkoitettua henkilötietojen suojan perusoikeudesta, jossa suojattava oikeushyvä ei liity yksistään yksityiselämän suojaa vaan myös muihin perusoikeuksiin ja – vapauksiin, joihin henkilötietojen käsittelyllä voidaan vaikuttaa. Veron määräytymisperusteista säädetään kansallisesti erikseen ja ilmeisesti edellä mainituista rahoitus- ja sijoituspalvelujen rajoituksista on säädetty unionin oikeuden mukaisesti.

Kun henkilötietojen suoja nähdään henkilön oikeutena määrätä henkilötietojensa käsittelystä, on sääntelyn lähtökohta haastava siinä mielessä, ettei tietoja pyydetä tai saada henkilöltä itseltään vaan melko monimukaisen sopimusjärjestelyn ja säilytysketjun kautta. Tämä on ensinnäkin käsittelyn avoimuuden periaatteen (artikla 5.1 a) kannalta ongelmallista eli miten kohteena oleva henkilö voi saada tiedon tällaisesta käsittelystä ja osallistua häntä koskevan verosian käsittelyyn. Toiseksi tiedonhankinta voi päättyä 5.1 artiklan d) kohdassa ilmaistun tietojen täsmällisyysperiaatteen vastaiseen käsittelyyn, joka voisi tyyppillisesti ilmetä siten, että maksaja tekee puutteellisen tiedon perusteella 50 prosentin ennakonpidätyksen kyseessä olevan järjestelyn puutteiden takia. Vaaditut tiedot osingon saajastahan on oltava jossain säilytysketjun osassa viime kädessä EU:n rahanpesulainsäädännön perusteella, joka edellyttää säilytyspalveluntarjoajalta asiakkaan tunnistamista ja tuntemista sillä uhalla, että palveluntarjoaja voi kieltäytyä palveluntarjoamisesta, mikäli ei kykene tunnistamaan asiakkaaksi pyrkivää henkilöä.

Lähdeverolakiehdotuksen 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on 50 prosentin suuruisen ennakonpidätyksen yhtenä soveltamistilanteena mainittu se, että osingon saaja ei salli tietojensa toimittamista maksajalle. Tällaista tilannetta voidaan arvioida tietosuoja-asetuksen rekisteröidyn tiedollisten oikeuksien ja erityisesti 18 artiklan rajoittamisoikeuden ja 21 artiklassa tarkoitettua vastustamisoikeuden näkökulmasta, joka voisi tulla sovellettavaksi, koska kyseessä oleva tietojen käsittely (luovuttaminen maksajalle) perustuu viime kädessä tietosuoja-asetuksen 6.1 e) kohdassa tarkoitettuun käsittelyperusteeseen (yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen). Rekisteröidyn vastustamisvaatimus ei tulisi menestymään asetuksen 21.1 artiklan perusteella, jos rekisterinpitäjä voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos käsittely on tarpeen oikeusvaatteen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Mikäli osingon saajaa koskevien tietojen käsittelyllä ei ole vaikutusta muuta kuin osingon saajan itsensä kohteluun ja maksuvelvollisuuteen, voitaneen katsoa, ettei vastustamiselle ole

sellaisia vastasyitä, joita asetuksen 21.1 edellytetään ja näin ollen osingon saaja voisi tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaan vastustaa ja 18.1 artiklan d) alakohdan mukaan myös rajoittaa tällaista käsittelyä. Kun tällaisen tiedollisen oikeuden käyttöön liittyisi laissa säädetty taloudellinen uhka, tulisi henkilölle kertoa siitä, mihin vastustamisoikeuden käyttö voi johtaa.

5. Suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi

Tilanteissa, joissa tiedon puuttuminen on johtanut liialliseen ennakonpidätykseen, voidaan oikaisua hakea varsinaisessa verotusmenettelyssä ilmoittamalla näistä tuloista ja ennakonpidätyksistä. Tarvittavat tiedot henkilö voisi ilmeisesti saada säilyttäjältä tai maksajalta. Tietosuoja-asetuksen 16 artiklassa tarkoitulla tiedon korjauksella ei voida oikaista liiallisia ennakonpidätyksiä.

Tilanteissa, joissa tiedon puuttuminen on johtunut siitä, että osingon saaja on pätevästi vastustanut tietojen välittämistä maksajalle, tulisi varmistaa kyseessä olevia tietoja kerättäessä tai viimeistään vastustamisoikeutta käytettäessä, että rekisteröity on tietoinen taloudellisista seurauksista, joihin vastustamisoikeuden käyttö voi johtaa.

6. Yhteenveto

Tietosuoja-asetuksen 6.4 artiklassa tarkoitettua oikeasuhteisuus arviointia tulisi täsmentää ja huolehtia siitä, että tiedon kohteena oleva henkilö saa tiedot etukäteen tällaisesta tietojen käsittelystä, sen tarkoituksista sekä jälkikäteen tarpeelliset tiedot mahdollisen oikaisun tai hyvityksen vaatimiseksi.